

Dyslexie beleidsplan

Dé dyslecticus bestaat niet

Juni 2013

A.M. Leeuwenburgh
L. Nigten
M. Weijts

Beleidsnota dyslexie 2013

Inleiding

Dyslexie is een leerstoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en het accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en/of schrijven op woordniveau. Een leerstoornis wordt binnen de orthodidactiek opgevat als een leergebrek dat niet het gevolg is van een te lage intelligentie.

Ernstige vormen van dyslexie worden vrijwel altijd al op de basisschool erkend. Toch zijn er in het voortgezet onderwijs leerlingen bij wie dyslexie zich pas manifesteert als ze veel talen en teksten moeten verwerken. Zij bereiken dan pas de grenzen van hun compensatiemogelijkheden.

Dyslexie heeft niet alleen consequenties voor de talen, maar voor alle vakken die een beroep doen op functioneel lezen en schrijven.

Op de RSG zijn gekwalificeerde remedial teachers aanwezig. Een RT'er kan wel een mogelijke stoornis signaleren, maar heeft geen psychodiagnostische bevoegdheid. Derhalve zal er op enig moment deskundige, externe expertise noodzakelijk zijn.

Voorwaarde

Een leerling met dyslexie wordt pas erkend als aan de volgende voorwaarde is voldaan: Er moet een dyslexieverklaring en een rapport afgegeven worden door professionals die zijn gekwalificeerd voor het uitvoeren van psychodiagnostisch onderzoek en die beschikken over specialistische kennis op het gebied van leerstoornissen en de onderwijsbelemmeringen die daarmee kunnen samengaan. Daartoe is een academische graad in de klinische (kinder- en jeugd)psychologie of orthopedagogiek vereist, alsmede een erkende bekwaamheidsregistratie in de psychodiagnostiek. Dit moet minimaal op het niveau van de BIG-registratie Gezondheidszorgpsycholoog, kinder- en jeugdpsycholoog of NVO-generalist. De RSG werkt hiervoor samen met de Orthopedagogische Praktijk Ermelo (OPE) uit Ermelo.

De dyslectische leerling

Dyslectische leerlingen in het voortgezet onderwijs hebben problemen met:

- lezen en/of spellen op woordniveau in het Nederlands en in de moderne vreemde talen;
- het snel en accuraat lezen (decoderen) van teksten bij alle vakken;
- het snel en accuraat spellen (coderen) bij functioneel schrijven bij alle vakken;
- automatiseren (bijv. van regels) bij alle vakken;
- organiseren en indelen van tijd (huiswerk maken bijv.);
- het lezen van kleine of schuingedrukte letters.

Niet al deze problemen doen zich (in gelijke mate) bij een individuele leerling voor. Er is bij dyslexie altijd sprake van een individugebonden profiel. Daarbij kan het voorkomen dat dyslexie samengaat met andere leer-, gedrags- en ontwikkelingsstoornissen. Deze zogeheten co-morbiditeit heeft consequenties voor de leerling en voor de manier waarop met de leerling moet worden omgegaan.

De noodzakelijke extra inzet van ouders en leerling

Zowel ouders als leerlingen moeten precies weten waar zij aan toe zijn. De ouders mogen de school aanspreken op gedane beloften; de leerling en de ouders moeten goed beseffen dat extra hulp een beroep doet op extra inspanning. Een leerling die wel de lusten maar niet de

lasten wil dragen, plaatst zich buiten de afspraken ten aanzien van dyslexie in de school. De RT-docent zal de ouders informeren over de begeleiding en tips geven voor de begeleiding thuis.

Wat doet de school?

Brugklas- en andere leerlingen met een dyslexieverklaring

Leerlingen die al een dyslexieverklaring hebben, worden direct in de dyslexiebegeleiding geplaatst. Voor brugklasleerlingen is de begeleiding verplicht. De begeleiding wordt door een remedial teacher verzorgd, bij voorkeur individueel en heeft als doel de leerling zo snel mogelijk zelfstandig te laten opereren. De leerling krijgt efficiënte leerstrategieën aangereikt en waar nodig herhaling van de spellingregels. Tijdens de begeleiding staan het vergroten van zelfvertrouwen en zelfredzaamheid centraal.

Leerlingen in hogere klassen worden op verzoek begeleid. Voor hen wordt een kortdurend traject van zes weken opgesteld waarin de leerling leert om zelfstandig met zijn problemen om te gaan. Na afloop van deze zes weken vindt een evaluatie plaats en wordt bepaald of verdere begeleiding noodzakelijk is.

Het signaleringsonderzoek

Alle brugklassers nemen deel aan een signaleringsonderzoek dat 6 - 7 weken na de start van het nieuwe schooljaar plaatsvindt. Wij gebruiken de brugklasscreening die is ontwikkeld door de werkgroep 'Protocol Dyslexie voor het Voortgezet Onderwijs'. Het 'Protocol Dyslexie voor het VO' (Henneman, Kleynen en Smits 2004) ligt bij de remedial teacher ter inzage, herziene versie juni 2013.

Naar aanleiding van het dictee dat onderdeel uitmaakt van het signaleringsonderzoek worden leerlingen geselecteerd. Deze leerlingen worden vervolgens 10 weken begeleid. Deze begeleiding wordt geëvalueerd met behulp van een dictee. Vervolgens bepaalt de remedial teacher in samenspraak met de docent of deze leerling verder getest/begeleid moet worden. De leerlingen die na 10 weken hulplessen hardnekkige lees- en/of spellingsproblemen blijven hebben, worden door een RT'er in overleg met docenten besproken. Dan wordt besloten of er een vooronderzoek naar dyslexie zal plaatsvinden. Dit wordt door de remedial teachers op school uitgevoerd en duurt ongeveer een uur. Aan de hand van de uitslagen van deze testen besluiten we of de leerling door de OPE verder getest moet worden.

Het testen van leessnelheid is een onderdeel van de brugklasscreening. Een leessnelheid van minder dan 150 woorden per minuut is een mogelijke indicatie voor dyslexie.

- Leerlingen die hieronder vallen worden door de RT benaderd en verder begeleid. In de eerste helft van het schooljaar worden leerlingen getest op leesbegrip met behulp van Diataal (RUG). Ook nu geldt dat leerlingen die uitvallen eerst 10 weken intern begeleid worden in een leesgroep. Ouders ontvangen schriftelijk bericht als hun kind wordt geselecteerd voor de groep.
- Verzoek van vrijstelling(en) wordt/worden gesteld aan en onderzocht door de RT'er in samenspraak met de talendocent en teamleider.

Aanmelding dyslexieonderzoek

Aanmelden kan alleen door de mentor bij de remedial teacher. De RT'er doet een vooronderzoek op school. Aan de hand van de uitslag wordt in samenspraak met de ouders beslist of een psychodiagnostisch onderzoek moet worden afgenomen.

Dit onderzoek vindt plaats op school of in Ermelo (OPE) en is voor rekening van de ouders.

Specifieke begeleiding

Dyslectische leerlingen zijn zeer geholpen met goed onderwijs, maar voor de meeste leerlingen zullen daarnaast ook specifieke maatregelen in klassenverband noodzakelijk zijn. De volgende maatregelen kunnen van belang zijn:

- teksten voorlezen of laten voorlezen met behulp van een computerprogramma; op school is ClaroRead aanwezig;
- goede, gecorrigeerde kopieën van oefeningen en dictaten;
- opdrachten voor proefwerken voorlezen met behulp van een computerprogramma;
- fonetisch spellen toestaan, daar waar spelling niet centraal staat. Geef niet meer dan 1 punt aftrek voor spelling. Geef een alternatieve opdracht voor een spellingstoets (bijv. een werkstuk over spelling);
- extra tijd geven voor het maken van toetsen. Bij het examen (ongeacht de lengte van het examen) geldt maximaal 30 minuten. Bij een proefwerk in de klas maximaal 10 minuten (ongeacht de lengte van de toets). Bij 2-uurs toetsen en SE's wordt de extra tijd uitgebreid tot maximaal 20 minuten. Een alternatief hierbij kan zijn het aantal opdrachten voor de dyslectische leerling te verminderen;
- ter compensatie van een toets kan een leerling in de onderbouw soms een toets mondeling herkansen, na het schriftelijk maken van een toets kan een mondelinge toelichting worden gevraagd van de leerling;
- indien nodig mag een leerling (in overleg met de docent) gebruik maken van een regelkaart. De leerling kan beter beredenerend m.b.v. de regelkaart de juiste regel toepassen dan gokken en daarmee niet begrijpen wat je doet. Er is dan vooraf overleg tussen RT'er en docent;
- alle toetsen/teksten met lettertype en -grootte Arial 12 in een schreefloos type;
- bij luistertoetsen moeten de leerlingen de toets met verlengde luisterpauzes maken (de zgn. dyslexieversie);
- technische hulpmiddelen zoals Daisyspelers en laptops worden toegestaan, mits organisatorisch haalbaar, in de school;
- het programma ClaroRead mag en kan alleen gebruikt worden indien:
 - er voldoende plaats is, zodat het ook georganiseerd kan worden;
 - en de leerling thuis werkt met een voorleesprogramma;
 - en bij de stilleestempotoets lager wordt gescoord dan 125 woorden per minuut;
 - bij de leerling sprake is van co-morbiditeit. Een aandachtstoornis kan, naast dyslexie, het gebruik van ClaroRead noodzakelijk maken;
- een Daisyspeler kan ingezet worden bij het lezen van (school)boeken en bij het centraal schriftelijk examen. Voorwaarde is dat de Daisyspeler langere tijd gebruikt is tijdens de schoolperiode van de dyslectische leerling. De Daisyspeler is een privé eigendom van de leerling. Tegenwoordig volstaat de laptop vaak;
- een positieve benadering is voor iedere dyslectische leerling van belang, faalangst en een negatief zelfbeeld komen vaak voor bij leerlingen met dyslexie.

Tot slot

Iedere leerling krijgt van zijn remedial teacher een kaart waarop staat of de leerling een probleem heeft met lezen en/of met spellen. Tevens wordt aangegeven met welke specifieke begeleiding deze leerling geholpen is. Op de kaart staat de aanbevolen begeleiding, de leerling kan hieraan geen rechten ontnemen.